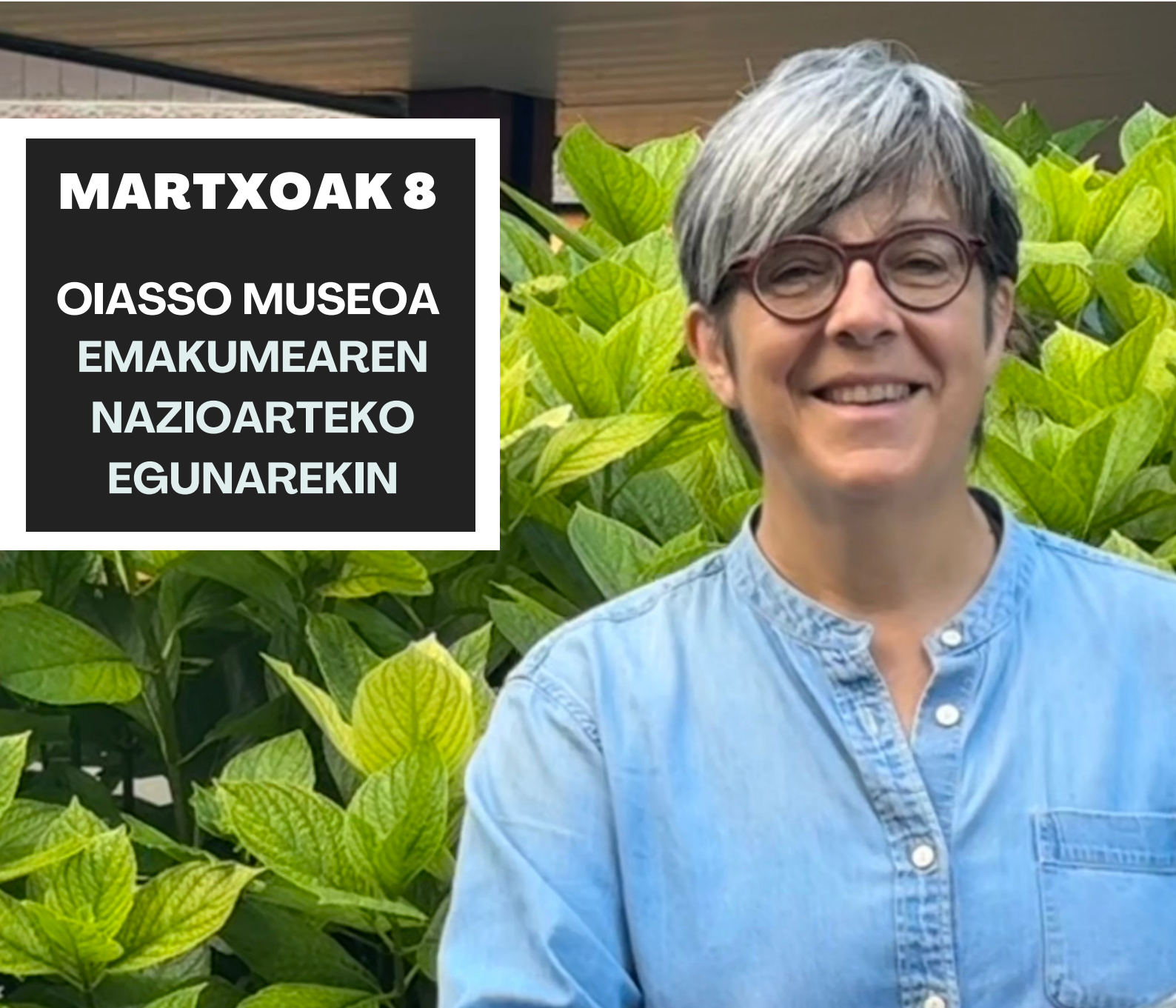

ELKARRIZKETA
CRISTINA UBANI
(Irun 1965)

IKERLARI FEMINISTA ETA ESKUBIDE ZIBILEN
ALDEKO AKTIBISTA

MARTXOAK 8

**OIASO MUSEOA
EMAKUMEAREN
NAZIOARTEKO
EGUNAREKIN**

OIASO
MUSEOA

BERE IBILBIDEA

Historian lizentziaduna Deustuko Unibertsitatean, ikasketa feministetan eta berdintasunean graduondokoa du UNEDen.

Deustuko Unibertsitateko eta Valentziako Unibertsitate Politeknikoko ikerketa-talde feministetan parte hartzen du. Erakunde publiko eta pribatuei berdintasun-gaietako aholkularitza ematen die, eta oinarrizko elkarte feministetan parte hartzen du.

CRISTINA UBANIRI ELKARRIZKETA

Zein izan zen benetan emakumeen eskubideen aldeko aktibista bihurtzeko detonatzailea?

Nire kasuan ez da detonatzaile bakarra, txikitatik pairatzen dituzun esperientziak dira, gizarte honek gizon bat bezala tratatuko ez zaituela frogatzen dizutenak. Beti kontatzen dut, anekdota gisa, saskibaloian jokatzeko hasi nintzela nesken eta mutilen taldea zuen klub batean. Mutilei kamiseta eta jertsea ematen zien klubak, eta neskek kamisetak erosi eta zenbakiak eskuz josi behar izaten genituen. Taldearentzat hutsaren parekoak ginen, eta hori jakinarazi egiten ziguten. Aktibista bihurtzen zara desberdintasun-egoerak normalizatzeko prest ez dauden beste emakume batzuk aurkitzen dituzunean, eta iritzia izateaz gain, feminismoan trebatzen zara irizpidea izateko.

Feminismoak XIX., XX. eta XXI. mendeetako emantzipazio-gorputz teoriko garrantzitsuenetako bat garatu du, eta horrekin batera bindikazio-ekintza politikoa egin du beti, eskubideak modu baketsuan, erabat zentzu humanistan, bokazio unibertsalarekin eta demokratikoarekin lortzeko eredu izan beharko luke.

Gizarte berdinzaleago batean aurrera egiteko egiten den ahalegin guztia, edo zu bezalako pertsonak egiten duzuen, egunerokoan islatzen da? edo aurrerapenak espero baino askoz ere motelagoak dira?

Beti esaten dut Erraldoien bizkar gainean goazela. Hemen gauden emakume-kate luze baten parte gara, eta ez dugu inoiz ahazten eraiki zuten sabaia guk zapaltzen dugun lurra dela. Emakumeen eta gizonen arteko benetako berdintasuna finkatu eta zabaldu behar dugu, eta indarkeriarik gabeko bizitza eraiki. 40 urte atzera begiratzuz gero, gure gizartean gertatu diren aldaketa sakonez ohartzen zara, eta aldaketa horietako asko eskertu egin behar zaizkio feminismoari. Hala ere, esaten da goazen erritmoan 150 urte beharko ditugula benetako berdintasuna lortzeko. Hori ez da onargarria gizarte demokratiko batean.

Duela gutxi, Eusko Legebiltzarrak kalitate demokratikoa hobetzeari buruz antolatutako ponentziara gonbidatu zaituzte, berdintasun-gaiaetan aditua zaren aldetik.

Kalitate demokratikoaz hitz egitea feminismoaz hitz egitea da, emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaz hitz egitea. Emakumeok ondo dakigu demokrazia krisian dagoenean, edo ez dagoenean edo edukiz hustuta dagoenean, leihotik ateratzen den lehenengo gauza emakumeen eskubideak direla.

Feminismoa, jatorrian demokratismoa dena, demokraziak finkatzearen mende dago bere helburuak lortzeko. Eta alderantziz ere bai. Feminismoaz hitz egitea Euskadiko kalitate demokratikoari tenperatura hartzea da, kalitate demokratikoa ez baita asmoaren arabera ebaluatzen, baizik eta berdintasunaren egiturazko eraginaren arabera. Alde horretatik, ohorea eta erantzukizuna izan da gogoeta-gune horretan parte hartu izana, demokrazia, feminismoa eta berdintasunerako politika publikoak bezalako gaiei buruz hitz egiteko. Hausnarketarako eta hobekuntzarako elementuak eskaini izana espero dut.

Museo askok begirada izugarri maskulinoa dute. Nola ikusten duzu Oiasso Museoa?

Museoek oroimena eta gizartearentzat baliotsutzat jotzen diren gauzak gordetzen dituzte. Beraz, museo batean sartzea eta emakumeek egindako lanak ez ikustea, ez eta gizarte honetan jokatu duten rolari buruzko aipamenik edo estereotipatuta daudela ez ikustea ere, gizartea eraikitzeko orduan emakumeei eman zaien garrantzi eza mantentzeko modu bat da. Biztanleriaren erdia alde batera utzi eta ezabatu den historiari Historia Unibertsala deitu nahi izateko ausardia dago.

Zorionez, emakume eta gizon asko ari dira historiografia ikertu eta berrikusteko lan hori egiten, emakumeek gizarte honetan egindako lorpenei eta egindako ekarpenei balioa emateko eta erreferenteak ikusarazten laguntzeko.

Alde horretatik, uste dut Oiasso Museoa eredu bat dela Gipuzkoako emakumezko talentu arkeologiko izugarria balioesteko, bere erakusketa eta jardueretako genero-ikuspegidun planteamenduetan islatzen dena.

Konta iezaguzu nola sortu zen Historia eta Zientzia zikloa antolatzeko ideia, eta zeintzuk dira helburuak?

Itziar Vergara, Biogipuzkoako zuzendaria, irundarra eta Oiasso jardueren zalea, Aizpea Goenaga eta bioi deitu zigun, ea Oiasso Museoaren esparruan historia eta dibulgazio zientifiko-sanitarioa oinarri izango zuen proiektu bat marrazten lagunduko ote genion. Ideiak poztu egin gintuen, eta Historia eta Zientzia Zikloaren sorreran jarri genuen gure gogo eta asmo guztia. Ziklo hori urtero antolatzen da gai baten inguruan, eta eztabaidak jorratzen ditu historiaren eta osasun-zientziaren ikuspegi bikoitzetik. Gainera, proposatutako eskemaren ardatza erakusketa bat eta hitzaldi batzuk dira, betiere zientzia-arloa eta arlo historikoa jorratuko dituen adituekin.

Ziklo honek genero-ikuspegiarekiko beharrezko begirada du... zer gai jorratu dituzue? Hizlarien artean emakume gehiago daude elkarrizketetan...

Zikloaren planteamendua beti da gai baten inguruan. Lehen urtean ura izan zen, ura bizi-iturri. Bigarrenean emakumeak sexua eta ugalketa, eta hirugarrena "One Health: giza, animalia eta ingurumen osasuna". Guretzat oso garrantzitsua da, hitzaldietan ordezkaritza kuantitatibo parekidea egoteaz gain, proposatu ditugun gaiak aztertzea, proposatzen ditugun gaiek gizonengan eta emakumeengan izan duten eta duten eragin desberdina ulertzen lagunduko digun ikuspegi batetatik egitea. Osasuna historian zehar emakumeak eta gizonak desberdin nola tratatu dituen aztertzea, eta begirada horren egungo bihurtze-prozesuak ikusaraztea.

Gaur egun, zerk kezkatzen zaitu gehien eta non dago argi-gorria emakumeen egoerari dagokionez, bai eremu pertsonalean, bai lan-arloan, bai gizartean?

Feminismoak definituta dituen arazo larrienak, emakumeen aurkako indarkeria, eta soldata eta pentsio-arrakala dira. Indarkeria matxista feminizidioetan ez ezik, emakumeak izateagatik jasaten dugun indarkeriaren zifra onartezinetan ere islatzen da.

Euskadin, Ertzaintzak jarraipen edo babes aktiboren bat jasotzen duten 6.223 emakume ditu erregistratuta: eskumuturrekoak, bortxa sistema edo eskolta pertsonala. Fokua jarri behar dugun puntuan jartzen badugu, horrek esan nahi du 6.223 gizon prest daudela, ertzainaren iritziz, harremana zuten emakumeak hiltzeko. Hori guztiz onartezina da, eta gizartearen axolagabekeriaren aurrean gertatzen ari da. Ezin dugu ahaztu gazteen % 60k baino gehiagok pairatzen duten indarkeria digitala. Eta ez dugu normaltasunez ikusi behar indarkeria fisiko, sexual, erreproduktibo edo sinbolikoaren jomuga garen emakumeak, axola ez balu bezala.

Soldata-arrailari dagokionez, EUSTATen datuen arabera, 25-29 urteko emakume eta gizon baten batez besteko errentan urteko 2.000 eurotik gorako aldea dago, hau da, 17.000 euro, 75-79 urteko adin-tartea aztertzen badugu. Arrakala bera dago guraso bakarreko familiekin eta guraso bakarreko familiekin. Soldata txikienak atzerritar jatorriko emakumeek jasotzen dituzte.

Zure esku balego, zer egingo zenuke alardearen festa berdintasunezkoa izan dadin?

Badago alarde parekide bat. Galdera da, Irungo Udalak zergatik ez duen jaietako egun handia antolatzeko ohiko zeregina berreskuratzen. Beren herriko jaiak antolatzeko berezko dutena alde batera utzi zuen udal bakanetakoa izango da. Irungo Udalak bere gain hartu behar du ekainaren 30eko alardearen antolaketaren ardura. Alarde publikoa bada, berdintasunezko alardea izan behar du. Gainerakoa, emakumeei parte-hartze askea eragozteak, garaiz kanpokoa eta erridikuloa da. Hain zuzen ere, normaltasun-eza hori Irunen eta Hondarribian baino ez da gertatzen. Espainiako beste inongo jai herrikoietan ez da horrelakorik gertatzen.